

Οδηγός δράσεων για τη σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα

1

Ελπίδα Μαρκοπούλου

Διάφορες δράσεις μπορούν να αναπτυχθούν στο σχολείο με στόχο την εκπαίδευση στη δημοκρατία και την ιδιότητα του πολίτη. Στην κατεύθυνση αυτή είναι κρίσιμη η συμμετοχή των μαθητών και των μαθητριών σε δραστηριότητες όπως οι διαπραγματεύσεις για τους κανόνες του σχολείου, η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων και στην υλοποίηση δράσεων που αφορούν το σχολείο.

Είναι σημαντικό να καλλιεργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης, αλληλεγγύης και υπευθυνότητας ώστε το σχολικό περιβάλλον να ενθαρρύνει την ανάληψη πρωτοβουλιών. Το σχολείο χρειάζεται να δημιουργήσει χώρο για τους μαθητές και τις μαθήτριες ώστε να συμμετέχουν στη λήψη αποφάσεων σε θέματα διαχείρισης, σχετικά με εξωσχολικές δραστηριότητες, με κοινοτικές δράσεις κ.λπ. Αν η φωνή των μαθητών και των μαθητριών ακούγεται, οι πρωτοβουλίες τους λαμβάνονται σοβαρά υπόψη και οι δράσεις τους βελτιώνουν τη ζωή στην κοινότητα, οι μαθήτριες και οι μαθητές αποκτούν θετικές εμπειρίες συμμετοχής.

Αυτή η ενότητα αφορά την υλοποίηση δράσεων σχετικών με την κοινότητα και αποτελεί πρόταση εφαρμογής των αξιών της Δημοκρατικής Παιδείας στην πράξη. Στόχος είναι να δοθεί η δυνατότητα στα μέλη της σχολικής κοινότητας, με πρωτεργάτες τους μαθητές και τις μαθήτριες, να εργαστούν από κοινού ώστε να αναπτύξουν μια ιδέα σε δράση με δημιουργικό τρόπο. Έχοντας ένα κοινό όραμα, το σχολείο μπορεί να αποτελέσει χώρο έκφρασης, συμμετοχής, άσκησης δικαιωμάτων και διεκδίκησης. Επίσης, μέσα από την ανάληψη πρωτοβουλιών οι μαθητές και οι μαθήτριες βιώνουν το σχολείο ως έναν χώρο όπου μαθαίνουν να σκέφτονται κριτικά, εμβαθύνουν στις ευαισθησίες τους και εμπλέκονται ενεργά στην αναζήτηση απαντήσεων σε σχέση με σοβαρά ζητήματα που αφορούν την κοινότητά τους.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η μαθητική κοινότητα καλείται να προβληματιστεί και να διαχειριστεί ζητήματα που σχετίζονται με κανόνες, λήψη αποφάσεων, καταστάσεις ισότητας-ανισότητας, καταστάσεις κυριαρχίας-υποταγής, επίλυση διαφωνιών, διατύπωση επιχειρημάτων και συνεργασία. Η εστίαση του ενδιαφέροντος βρίσκεται στη διαδικασία και όχι στο τελικό αποτέλεσμα, εφόσον εκείνο που πρωτεύει είναι να έχουν οι μαθητές και οι μαθήτριες ευκαιρίες αυθεντικής εμπειρίας.

Η υλοποίηση ενός τέτοιου πρότζεκτ εξασκεί τη μαθητική κοινότητα στην ομαδική εργασία, μέσω της οποίας μαθαίνουν να σκέφτονται συστηματικά για προβληματικές καταστάσεις, να συγκεντρώνουν πληροφορίες για να τις κατανοήσουν, να τις αξιολογήσουν και να αναζητήσουν πολλαπλές λύσεις προκειμένου να τις αντιμετωπίσουν καλύτερα. Επίσης, μαθαίνουν να διερευνούν ζητήματα που αφορούν το σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα, να αναγνωρίζουν την κοινωνική, οικονομική, οικολογική και πολιτική διάσταση των θεμάτων της καθημερινότητας, να αναλύουν τα θέματα και να συμμετέχουν στη δράση. Η ανάπτυξη αυτών των ικανοτήτων είναι κρίσιμη για την εκπαίδευση στη δημοκρατία.

Η συγκεκριμένη πρόταση αναφέρεται στον σχεδιασμό και την ανάληψη μιας δράσης για κάποιο πραγματικό ζήτημα, απαιτεί επομένως προσοχή, κριτική ικανότητα, λήψη αποφάσεων και πρακτική προσπάθεια για έναν στόχο με νόημα. Η αναζήτηση λύσεων για πραγματικά θέματα δίνει στις μαθήτριες και τους στους μαθητές μια ισχυρή αίσθηση ολοκλήρωσης καθώς βλέπουν τα αποτελέσματα της πρακτικής εφαρμογής της προσπάθειάς τους. Έτσι, το σχολείο μπορεί να γίνει παράγοντας κοινωνικής αλλαγής και να βελτιώσει την κοινότητα στην οποία ανήκει.

Η συγκεκριμένη πρόταση αφορά τη σχολική κοινότητα στο σύνολό της:

- » μαθητική κοινότητα
- » σύλλογος διδασκόντων
- » λοιπό προσωπικό του σχολείου
- » γονείς
- » ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο (σύλλογοι, γειτονιά κ.λπ.)

• Στόχοι

- » ανάληψη δράσης για κάποιο πραγματικό ζήτημα (του σχολείου, της τάξης, της γειτονιάς, της κοινότητας)
- » ενεργοποίηση/καταπολέμηση απάθειας
- » ευκαιρίες συμμετοχής για όλες και όλους
- » εξάσκηση σε δημοκρατικές διαδικασίες
- » καλλιέργεια κριτικής σκέψης και αναλυτικής ικανότητας
- » αυτονομία
- » κοινωνική αλλαγή

• Ανάπτυξη ικανοτήτων

Οι μαθητές και οι μαθήτριες, ως ενεργοί φορείς δράσης, εξασκούν συνδυαστικά πολλές ικανότητες ενώ παράλληλα χρησιμοποιούν την κριτική τους σκέψη και τις γνώσεις τους.

Ικανότητες σχετικές με την εργασία σε ομάδα

Στο πλαίσιο της μικρής και της μεγάλης ομάδας οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν μέσω της συζήτησης να ακούν και να κατανοούν τις ιδέες των άλλων αλλά και να εκφράζουν και να μοιράζονται τις δικές τους ιδέες. Με άλλα λόγια, μαθαίνουν να λαμβάνουν υπόψη και να σέβονται τους συνανθρώπους τους. Μπορούν επίσης να αναλαμβάνουν διαφορετικούς ρόλους στην ομάδα, να παρακολουθούν τη συμπεριφορά των άλλων και τη δική τους επί το έργο και να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Ικανότητες σχετικές με την αναζήτηση πληροφοριών

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μαθαίνουν να χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη, συμπεριλαμβανομένων των έντυπων και των ηλεκτρονικών πηγών, να σχεδιάζουν στρατηγικές συλλογής δεδομένων για το υπό διερεύνηση ζήτημα, να αναζητούν πληροφορίες από πηγές γράφοντας γράμματα, κάνοντας έρευνες μέσω τηλεφώνου, ή με τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, καθώς και να αναγνωρίζουν τους σχετικούς φορείς και τις οργανώσεις της κοινότητας.

Ικανότητες ανάλυσης, λήψης αποφάσεων και αξιολόγησης

Η οργάνωση μιας δράσης επιτρέπει στους μαθητές να σκέφτονται κριτικά και δημιουργικά αναζητώντας πιθανές εναλλακτικές λύσεις, αναλύοντας τα δεδομένα που συγκεντρώνουν και επιχειρηματολογώντας σχετικά με τις αποφάσεις τους. Επίσης, οι μαθητές εξασκούνται στο να αξιολογούν το αποτέλεσμα των αποφάσεων και των ενεργειών τους.

• Ας σκεφτούμε για τη ζωή στην κοινότητά μας

Ξεκινώντας μια δράση είναι σημαντικό να είναι ενήμεροι όλοι οι εμπλεκόμενοι. Ο σύλλογος διδασκόντων χρειάζεται να αποφασίσει συνειδητά ότι μια τέτοια δράση έχει ιδιαίτερη εκπαιδευτική αξία αφού αναγνωρίζει τη σπουδαιότητα του να εργάζονται οι μαθητές και οι μαθήτριες στην κοινότητά τους. Σκοπός είναι να κινητοποιηθούν και να ασχοληθούν με κάτι που τους ενδιαφέρει, και όχι να υποχρεωθούν να αναλάβουν απλώς μια σχολική εργασία.

Στην κατεύθυνση αυτή είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθεί μια συζήτηση κατά την οποία να διερευνηθούν τι σημαίνει η εμπλοκή με ένα τέτοιο εγχείρημα, ποιος είναι ο σκοπός και ποια βήματα χρειάζεται να γίνουν. Στόχος της συζήτησης είναι να καταλήξει η ομάδα της τάξης σε ένα κοινό συμπέρασμα.

Εφόσον οι μαθητές και οι μαθήτριες αποφασίσουν ότι θέλουν να συμμετέχουν σε ένα τέτοιο πρότζεκτ, ενεργούν έτσι ώστε να ενημερωθούν και οι γονείς, οι οποίοι μπορούν επίσης να συμμετέχουν. Η ενημέρωση δύναται να γίνει διά ζώσης, σε μια κοινή συνάντηση εκπαιδευτικών, γονέων, μαθητών, ή με μια επιστολή, κάποιο μείλ κ.λπ.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες συνδιαλέγονται καθημερινά με όσα μαθαίνουν και όσα βιώνουν μέσα και έξω από το σχολείο. Παρατηρώντας τα κοινωνικά φαινόμενα και συζητώντας για όσα τους κάνουν εντύπωση και όσα τους προβληματίζουν, διαμορφώνουν τις γνώσεις τους για τον κόσμο και την κοινότητά τους. Η διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων μπορεί να αποτελέσει τη βάση οργάνωσης μιας δράσης του σχολείου για την κοινότητα στην οποία ανήκει.

Με αφετηρία ερωτήματα όπως «τι συμβαίνει; τι απασχολεί την καθημερινότητά μας; τι τραβάει την προσοχή μας στην κοινότητα που ζούμε;», οι μαθητές και οι μαθήτριες καλούνται να σκεφτούν ζητήματα και θέματα με τα οποία ενδιαφέρονται να ασχοληθούν ενεργά και δημιουργικά. Αυτό σημαίνει ότι προτού ενεργήσουν χρειάζεται να προσδιορίσουν τους λόγους για τους οποίους τους απασχολεί κάποιο θέμα χρησιμοποιώντας τη λογική τους και κάποια στοιχεία. Στη συνέχεια μπορούν να προτείνουν ιδέες για δράση.

• Ας επιλέξουμε θέμα

Το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορεί να επιλεγεί με πολλούς τρόπους. Για παράδειγμα, η τεχνική της ιδεοθύελλας (brainstorming) ή μια περιήγηση στους χώρους του σχολείου ή στην τοπική κοινότητα μπορεί να τους βοηθήσει να έρθουν σε επαφή με θέματα που θα ήθελαν να διερευνήσουν περαιτέρω. Επίσης, μπορούν να συζητήσουν ζητήματα της κοινότητας με τους γονείς τους και με το ευρύτερο οικογενειακό-φιλικό περιβάλλον, να διαβάσουν τοπικές εφημερίδες και αναζητήσουν πληροφορίες στο διαδίκτυο.

Η ανάπτυξη μιας δράσης μπορεί να έχει σκοπό τη βελτίωση των συνθηκών γύρω από ένα ζήτημα (κοινωνικό, περιβαλλοντικό κ.λπ.) ή την οργάνωση μιας δημόσιας συνεργατικής πράξης ή δραστηριότητας για σκοπούς καλλιτεχνικούς, αγωνιστικούς, διαμαρτυρίας κ.ο.κ.

Είναι κρίσιμο η επιλογή να εστιαστεί στα ενδιαφέροντα των μαθητών και των μαθητριών και οι εκπαιδευτικοί και οι άλλοι εμπλεκόμενοι ενήλικες να λειτουργήσουν υποστηρικτικά κι όχι να επιβάλουν τις δικές τους απόψεις.

* Στο παράρτημα προτείνονται κάποιες τεχνικές για την καλύτερη πρώτη προσέγγιση των θεμάτων που ενδιαφέρουν την τάξη και την επιλογή εκείνου με το οποίο θα ασχοληθούν.

• Ιδέες - Προτάσεις

Αφού επιλέξουν το θέμα που τους ενδιαφέρει, οι μαθήτριες και οι μαθητές μπορούν να οργανώσουν δράσεις ενημέρωσης και παρέμβασης στην κοινότητα. Στη συνέχεια, προτείνονται ιδέες για δράσεις τις οποίες είναι δυνατόν να οργανώσουν με συμπαραστάτες τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς ώστε να παρέμβουν για ζητήματα που τους ενδιαφέρουν.

Φεστιβάλ

Μια πρωτοβουλία που μπορούν να αναλάβουν οι μαθητές και οι μαθήτριες είναι η διοργάνωση ενός φεστιβάλ. Στόχος μιας τέτοιας δράσης είναι η πολύπλευρη και κριτική προσέγγιση ενός ζητήματος, η ανταλλαγή απόψεων και η αξιοποίηση όλων των γνωστικών δυνάμεων και των ταλέντων της τάξης.

Το πρόγραμμα μπορεί να περιλαμβάνει συζητήσεις με παρουσιάσεις μαθητών, μαθητριών και προσκεκλημένων ομιλητών/ομιλητριών, θεατρικές παραστάσεις, μουσικά δρώμενα, προβολές ταινιών, ζωγραφικές εκθέσεις, παραγωγή αφίσας, αθλητικούς αγώνες, ειδικά εργαστήρια κ.λπ.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να συνδιοργανώσουν το φεστιβάλ με άλλα σχολεία κι έτσι το φεστιβάλ να αποτελέσει γεγονός που θα αφορά την ευρύτερη σχολική κοινότητα. Επίσης μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή τοπικών φορέων για την καλύτερη υλοποίηση της δράσης. Με αυτόν τον τρόπο, η διοργάνωση ενός φεστιβάλ από τους μαθητές και τις μαθήτριες είναι δυνατόν να αποτελέσει σημαντική ευκαιρία για δημιουργική σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα μέσα από τη συνεργασία όλων των συμμετεχόντων, ατόμων και φορέων (βλ. και τον «Οδηγό οργάνωσης σχολικού φεστιβάλ»).

Θεματική ημερίδα

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να οργανώσουν μια ημερίδα για κάποιο κοινωνικό ζήτημα στο οποίο θέλουν να εμβαθύνουν. Ακολουθώντας τα πρότυπα οργάνωσης ενός επιστημονικού συνεδρίου, καλό θα ήταν να καταρτίσουν ομάδες εργασίας και σε συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς του σχολείου ώστε να οργανώσουν μια τέτοια δράση.

Η οργάνωση μπορεί να κινητοποιήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να παρουσιάσουν εργασίες με μορφή ολοκληρωμένης επιστημονικής μελέτης, να συμμετέχουν σε συζητήσεις και να συνεργαστούν με επιστημονικούς φορείς, όπως πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα (βλ. και τον «Οδηγό οργάνωσης σχολικής ημερίδας»).

Εκστρατεία ευαισθητοποίησης

Εάν οι μαθητές και οι μαθήτριες κρίνουν ότι υπάρχει κάποιο σημαντικό ζήτημα στο οποίο η κοινότητα που ανήκουν θα πρέπει να δώσει περισσότερη προσοχή, μπορούν να οργανώσουν μια δράση ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Μέσω αυτής της πρωτοβουλίας θα έχουν τη δυνατότητα να ερευνήσουν διεξοδικά το θέμα που τους ενδιαφέρει, και στη συνέχεια να προσδιορίσουν τους ειδικούς στόχους της εκστρατείας τους. Επίσης, μπορούν να καλέσουν σε προβληματισμό και συζήτηση ειδικούς και άλλα σχολεία, φορείς και άτομα. Για την επίτευξη του σκοπού τους, θα σκεφτούν και θα επιλέξουν στρατηγικές και θα χρησιμοποιήσουν όλα τα διαθέσιμα μέσα για την προβολή της δράσης τους, π.χ. αφίσα, ραδιοφωνικό σποτ, άρθρο σε εφημερίδα, ιστοσελίδα, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ανοιχτή δημόσια συζήτηση κ.λπ.

Δράσεις αλληλεγγύης

Οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να οργανώσουν διάφορες δράσεις αλληλεγγύης για την κοινότητά τους. Οι δράσεις αυτές, πέρα από τη συγκέντρωση και την προσφορά αγαθών, καλό θα ήταν να περιλαμβάνουν και άλλες ωφέλιμες δραστηριότητες. Για παράδειγμα, μπορεί να οργανωθεί η λειτουργία μιας ανταλλακτικής βιβλιοθήκης ή/και ενός ανταλλακτικού παζαριού για τη γειτονιά, να προταθεί η λειτουργία μιας τράπεζας χρόνου, δηλαδή ενός δικτύου ανταλλαγής υπηρεσιών στο οποίο μπορούν να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί, γονείς, μαθητές και μαθήτριες, και να συνεργαστούν με κάποιο σύλλογο, Μη Κυβερνητική Οργάνωση ή πρωτοβουλία πολιτών που δραστηριοποιείται στην περιοχή τους, να διοργανώσουν αθλητικούς αγώνες για συγκεκριμένο σκοπό κ.λπ.

Έκδοση εφημερίδας

Η έκδοση εφημερίδας αποτελεί μια δημιουργική διαδικασία μάθησης και σύνδεσης του σχολείου με την κοινωνική πραγματικότητα. Μπορεί να έχει έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή ή και τα δύο. Αποτελεί επίσης εναλλακτικό τρόπο μάθησης και αξιοποίησης όλων των γνωστικών δυνάμεων των μαθητών και των μαθητριών, ενώ παράλληλα παρέχει την ευκαιρία για ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της συνεργασίας (βλ. και τον «Οδηγό σχολικής εφημερίδας»).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

• **Ιδεοθύελλα**

Η ιδεοθύελλα ή καταιγισμός ιδεών (brainstorming) είναι μια τεχνική που συμβάλλει ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να εκφράσουν ελεύθερα τις αντιλήψεις ή τις ιδέες τους για ένα θέμα. Η τεχνική αυτή βοηθάει όλους όσους συμμετέχουν να νιώθουν ότι συνεισφέρουν στην ανεύρεση λύσεων, λειτουργώντας με ομαδικό πνεύμα. Βασίζεται στις προηγούμενες γνώσεις και εμπειρίες των μαθητών και των μαθητριών και στη διαφορετικότητα των μελών μιας τάξης: ακριβώς επειδή κάθε μαθητής είναι διαφορετικός, θα έχει να προσφέρει στην ομαδική διερεύνηση του θέματος τη δική του σκοπιά, εμπλουτίζοντας τη συνολική οπτική. Στόχος είναι να αποκρυσταλλωθούν οι διάφορες ιδέες για την κατανόηση των πτυχών του θέματος.

Πώς εφαρμόζεται;

- Με αφορμή μια έννοια, μια ιδέα ή κάποιο ερώτημα, ο/η εκπαιδευτικός καλεί τους μαθητές και τις μαθήτριες να αναπτύξουν τις σκέψεις τους ελεύθερα και αυθόρμητα ώστε να αποτυπωθούν οι διαφορετικές πτυχές του προβλήματος. Κάθε μαθητής και μαθήτρια εκφράζει τις ιδέες του/της χωρίς ειρμό, όπως του/της έρχονται. Έτσι, από την ιδέα ενός/μίας μπορεί να προκύψει μια νέα ιδέα από κάποιον άλλον.
- Ο/η εκπαιδευτικός θέτει το θέμα και ζητά από τους μαθητές και τις μαθήτριες να εκφραστούν γρήγορα, με λέξεις ή σύντομες εκφράσεις, ενώ ο ίδιος / η ίδια σημειώνει όλα όσα προτείνονται στον πίνακα, αποφεύγοντας να υποδείξει τις δικές του/της ιδέες.
- Έχει νόημα να καταγράφονται όλες οι ιδέες, από τις πιο λογικές μέχρι όσες θα μπορούσαν να θεωρηθούν πλήρως ανεφάρμοστες. Καταγράφονται δηλαδή όσο το δυνατόν περισσότερες ιδέες, χωρίς να αξιολογούνται ή να κρίνονται.
- Στη συνέχεια, εκπαιδευτικός και μαθητές/μαθήτριες αξιολογούν και ομαδοποιούν τις ιδέες, σύμφωνα με κριτήρια τα οποία ερμηνεύουν το θέμα και προτείνουν λύσεις.
- Στο τέλος, γίνεται συνοπτική παρουσίαση όσων προτάθηκαν και ακολουθεί συζήτηση. Η διάρκεια εξαρτάται από το πόσο εξοικειωμένοι είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες με την τεχνική, αλλά δεν υπερβαίνει τα 10-15'.

• **Στρατηγικές ερωτήσεις¹**

Άλλη μια τεχνική που μπορεί να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τις μαθήτριες, το προσωπικό, τους γονείς αλλά και όσους ασχολούνται με ένα σχέδιο που στοχεύει στην οργάνωση δράσεων για την κοινότητα είναι η τεχνική των στρατηγικών ερωτήσεων.

Τι είναι οι στρατηγικές ερωτήσεις;

Πρόκειται για μια μέθοδο για την προσωπική και κοινωνική αλλαγή που αναπτύχθηκε από τη Φραν Πήβου, μια κοινωνική λειτουργό από τη Βόρεια Αμερική. Το να μπορούμε να θέσουμε τις ερωτήσεις που κάνουν τη διαφορά έχει ιδιαίτερη σημασία για τη διαμόρφωση της δράσης.

Οι στρατηγικές ερωτήσεις είναι ένα εργαλείο που βοηθά στην αποκάλυψη των ασαφειών και στην προβολή των επιλογών, στοιχεία απαραίτητα για την ανάπτυξη μιας στρατηγικής για δράση που οδηγεί στην αλλαγή. Ερωτήσεις που ανοίγουν περισσότερες επιλογές μπορεί να οδηγήσουν σε πολλές απρόσμενες λύσεις. Με άλλα λόγια, η μέθοδος αυτή παρέχει ευκαιρίες για να αναδυθούν νέες ιδέες.

Μέσω των στρατηγικών ερωτήσεων, οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να αντιμετωπίζουν ένα ζήτημα δυναμικά, διερευνώντας όλες τις πιθανές επιλογές. Έτσι, δεν μένουν στην επιφάνεια και στο προφανές, ενώ παράλληλα καλλιεργείται η κριτική σκέψη και η δημιουργικότητά τους και ενδυναμώνονται ώστε να ασχοληθούν ενεργά με το θέμα που τους ενδιαφέρει.

1. Πηγές: <https://goo.gl/BU7ew5> και <https://goo.gl/SB8enn>.

Πώς εφαρμόζεται;

Αν θέλουμε να εφαρμόσουμε την τεχνική της στρατηγικής αμφισβήτησης, συνήθως δουλεύουμε σε ζεύγη, ο ένας ως «ομιλητής» και ο άλλος ως «ακροατής», και συζητάμε ένα θέμα. Αρχικά θέτουμε εισαγωγικές ερωτήσεις για να περιγράψουμε και να κατανοήσουμε το θέμα και στη συνέχεια προχωρούμε σε πιο δυναμικές και στοχαστικές ερωτήσεις:

Πρώτο επίπεδο: Περιγράφοντας το θέμα

⇒ Ερωτήσεις εστίασης και παρατήρησης (με αυτές συγκεντρώνουμε πληροφορίες):

- Τι γνωρίζεις για το θέμα;
- Τι έχεις διαβάσει σχετικά με την κατάσταση;
- Τι πληροφορίες χρειάζεσαι;
- Άλλοι άνθρωποι ανησυχούν για το ζήτημα;

⇒ Ερωτήσεις ανάλυσης (ερωτήσεις στοχασμού):

- Ποια είναι η σχέση του... με το...;
- Ποια είναι τα κύρια οικονομικά, πολιτικά, πολιτιστικά και κοινωνικά στοιχεία που επηρεάζουν την κατάσταση;

⇒ Ερωτήσεις σχετικές με το συναίσθημα:

- Πώς αισθάνεσαι γι' αυτό το θέμα;
- Πώς επηρεάζει η κατάσταση αυτή το σώμα σου;
- Πώς επηρεάζονται τα συναισθήματα για την οικογένειά σου, την κοινότητα, τον κόσμο;

Δεύτερο επίπεδο: Στρατηγικές ερωτήσεις

Με αυτές τις ερωτήσεις η σκέψη απογειώνεται, δημιουργώντας νέες πληροφορίες, συνθέτοντας, μεταβαίνοντας από το ήδη γνωστό στη σφαίρα του τι θα μπορούσε να γίνει.

⇒ Ερωτήσεις οραματισμού (πρόκειται για ερωτήσεις που διερευνούν τα ιδανικά, τις αξίες και τα όνειρα του ατόμου):

- Ποιο το νόημα αυτής της κατάστασης για τη ζωή σου;
- Πώς θα μπορούσε να αλλάξει η κατάσταση ώστε να είναι όπως θα ήθελες;

⇒ Ερωτήσεις σχετικές με την αλλαγή (αναζητούν το πώς θα βελτιώσουμε μια κατάσταση):

- Ποιες αλλαγές πρέπει να γίνουν;
- Πώς θα μπορούσαν να γίνουν οι αλλαγές που θα ήθελες;
- Πώς θα έρθουν οι αλλαγές; Ας σκεφτούμε όσο το δυνατόν περισσότερους τρόπους.

⇒ Ερωτήσεις για τη διερεύνηση εναλλακτικών λύσεων:

- Ποιοι είναι όλοι οι δυνατοί τρόποι που θα μπορούσες να πετύχεις αυτές τις αλλαγές;
- Ποιοι άλλοι τρόποι υπάρχουν;

⇒ Ερωτήσεις που αφορούν τις συνέπειες:

- Πώς η πρώτη σου εναλλακτική λύση επηρεάζει τους άλλους;
- Ποια θα είναι η επίπτωση στο περιβάλλον;
- Ποιες πολιτικές επιπτώσεις θα προβλέπονται με κάθε εναλλακτική λύση;

⇒ Ερωτήσεις που αφορούν ενδεχόμενα εμπόδια:

- Τι σε εμποδίζει από το να κάνεις τις αλλαγές που χρειάζονται;

- Ποιες δυσκολίες μπορεί να συναντήσεις;
- ⇒ Ερωτήσεις σχεδιασμού και προσωπικής υποστήριξης:
  - Τι χρειάζεσαι για να συμμετέχεις στην αλλαγή;
  - Τι υποστήριξη χρειάζεσαι;

⇒ Ερωτήσεις προσωπικής δράσης:

- Σε ποιον χρειάζεται να μιλήσεις για το όραμά σου;
- Πώς μπορείς να προσελκύσεις κι άλλα άτομα να εργαστούν γι' αυτό;

Δημόσια συζήτηση

Η οργάνωση μιας δημόσιας συζήτησης στην τάξη μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές και τις μαθήτριες να κατανοήσουν καλύτερα τα θέματα που τους ενδιαφέρουν. Η δραστηριότητα αυτή ενισχύει την ομαδοσυνεργατική εργασία, την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και των επικοινωνιακών ικανοτήτων. Μέσα από την ανάπτυξη της επιχειρηματολογίας, οι μαθητές και οι μαθήτριες εξασκούνται στην τεκμηρίωση των απόψεών τους και στη διαπραγμάτευση διαφορετικών προτάσεων.

Πώς εφαρμόζεται;

● Ο/η εκπαιδευτικός προτείνει στους μαθητές και τις μαθήτριες να οργανώσουν μια δημόσια συζήτηση για να αποφασίσουν με ποιο θέμα θα ασχοληθούν, και κατόπιν ορίζουν μαζί πότε θα πραγματοποιήσουν τη συζήτηση.

● Στη συνέχεια, οι μαθητές και οι μαθήτριες χωρίζονται σε ομάδες εργασίας και κάθε ομάδα αναλαμβάνει να μελετήσει ένα προτεινόμενο ζήτημα. Σκοπός της εργασίας τους είναι να εντοπίσουν όλες τις πιθανές όψεις του θέματος και να αναπτύξουν επιχειρήματα υπέρ και κατά της ενασχόλησης με το θέμα της ομάδας.

● Πριν από τη διεξαγωγή της συζήτησης, η τάξη αποφασίζει ποια θα είναι η συντονίστρια ή ο συντονιστής, που θα κρατάει τον χρόνο και θα φροντίζει για την τήρηση των κανόνων της διαδικασίας. Επίσης, κάθε ομάδα εργασίας ορίζει έναν/μία εκπρόσωπο.

● Κατά τη διεξαγωγή της συζήτησης, ο/η εκπρόσωπος κάθε ομάδας αναπτύσσει στο ακροατήριο την επιχειρηματολογία της ομάδας σε συγκεκριμένο χρόνο (π.χ. 10').

● Όση ώρα μιλάει ο/η εκπρόσωπος της ομάδας, η τάξη, που αποτελεί το ακροατήριο, ακούει χωρίς να κάνει σχόλια ή να θέτει ερωτήσεις. Μπορεί ωστόσο να καταγράφει σκέψεις και ερωτήσεις και να τις καταθέσει αμέσως μόλις ολοκληρώσουν οι ομάδες τις παρουσιάσεις τους.

● Αφού απαντηθούν οι ερωτήσεις του ακροατηρίου, η ομάδα της τάξης συζητά με σκοπό να καταλήξει σε μια κοινή απόφαση.

Άξονες της παρουσίασης

- » Ποιο είναι το προτεινόμενο θέμα;
- » Γιατί μας ενδιαφέρει;
- » Τι οδήγησε στην ανάπτυξη του ζητήματος;
- » Γιατί είναι σημαντικό για την κοινότητα;
- » Μπορούν οι μαθητές και οι μαθήτριες να συμβάλουν;
- » Ποιες ενέργειες απαιτούνται;
- » Τι θα επιτύχουμε αν προσπαθήσουμε μια τέτοια δράση;
